

СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ ТЕРОРИЗМУ

У сучасному міжнародному праві відсутнє юридично закріплене визначення міжнародного тероризму, що призводить до певних проблем і труднощів в об'єднанні зусиль та засобів для протистояння цьому феномену. Наукові погляди, які існують сьогодні в різних країнах, щодо вирішення цієї проблеми часто не тільки не збігаються, а й прямо суперечать один одному.

Сам термін «тероризм» походить від з латинського *«terror»* – страх, жах, а *«terrorist»* – це особа або предмет, що вселяють жах. У тлумачному словнику Д. Ушакова «тероризм» розглядається як політика або тактика терору, що включає «сукупність особливо жорстких форм і засобів політичного насильства, які використовують терористи для досягнення своїх антилюдських цілей» [5].

Тероризм у своїх проявах є однією з найбільш глобальних проблем, вирішення якої неможливе без об'єднання зусиль різних держав. Як пише Бекмурзін М. С.: «Якщо тероризм до ХХ століття мав характер розрізнених збройних актів, то до кінця століття стали проявлятися елементи співорганізованості і консолідації дій окремих течій і угруповань» [2]. Тероризм також призводить до значних економічних збитків, політичної нестабільності та має негативний психологічний вплив на населення [6].

В останні роки відбувається ескалація тероризму – збільшується кількість терористичних актів, відбувається транснаціоналізація терористичної діяльності, підвищення її організованості, спостерігається зростання числа жертв тероризму. Крім того, тероризм тісно пов'язаний з торгівлею наркотиками, зброєю, відмиванням грошей, діяльністю незаконних збройних формувань, контрабандою ядерних і інших потенційно смертоносних матеріалів, а також цілим рядом інших злочинів.

Кузнєцов А. П. і Маршакова М. М. вважають, що обов'язковою ознакою міжнародного тероризму є посягання на суверенітет держави, міжнародні відносини або міжнародний порядок [3]. Ляхов Є. Г. пов'язує міжнародний тероризм з тим, що його об'єктом як злочину є загальнолюдські цінності, що охороняються

вже не тільки національним, а й міжнародним правом [4]. Слід звернути увагу на точку зору Беглової Н. С., що на сьогоdnішньому етапі глобалізації міжнародний тероризм – це не особливий вид тероризму, а продовження внутрішнього тероризму, що виходить за межі кордонів тієї чи іншої держави [1].

За останні кілька десятиліть ООН прийняла цілий ряд міжнародних документів, що регулюють конкретні аспекти тероризму. До них можна віднести: Міжнародну конвенцію про боротьбу з бомбовим тероризмом 1997 року; Міжнародну конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року; Міжнародну конвенцію про боротьбу з актами ядерного тероризму 2005 року та ін.

На міжнародному рівні також створено розгалужену мережу різноманітних організацій і структур, які здійснюють взаємодію, контроль і координацію засобів і методів боротьби з міжнародним тероризмом. Відчутний внесок в справу протидії тероризму вносять і міжнародні організації регіонального рівня, серед яких Рада Європи, Південно-азіатська асоціація регіонального співробітництва (СААРК), Організація американських держав (ОАД), Організація Ісламської Співпраці (ОІВ), а також міждержавне співробітництво в рамках Співдружності Незалежних Держав і Шанхайської організації співробітництва (ШОС).

Регіональні механізми боротьби з тероризмом включають в себе створення правової бази; нарощування потужності силових структур; використання науково-технічних досягнень щодо запобігання терактів; пошук джерел фінансування та оснащення матеріально-технічної бази антитерористичних організацій; співробітництво між правоохоронними органами держав; обмін інформацією; проведення спільних антитерористичних навчань, а також сприяння в проведенні контртерористичних операцій.

Очевидно, що протидія тероризму повинна спиратися на військову силу, на роботу спецслужб, а також на блокування економічної і фінансової діяльності терористичних організацій. Другим безумовним фактом є міжнародне співробітництво. Проте, на наш погляд, найпотужнішим елементом є психологічна та ідеологічна протидія. Всі терористичні організації базуються на власній ідеології, яка дуже швидко здобуває прихильників, що призводить до створення організацій-послідовників. Саме це сталося з «Аль-Каїдою»: її лідер був ліквідований, а сама

організація – майже розгромлена, проте ідеї «Аль-Каїди» відродилися в новому, ще більш жорстокому виразі та знайшли своїх послідовників на Близькому Сході.

Джерела:

1. Беглова Н. С. Терроризм: поиск решения проблемы. *США: экономика, политика, идеология*. 1991. № 1. С. 40–49.
2. Бекмурзін М. С. Зарубіжний досвід антитерористичної роботи і можливості його застосування в російських умовах. *Вісник Московського університету МВС Росії*. 2013. № 9.
3. Кузнецов А. П., Маршакова М. М. Міжнародний тероризм в умовах глобалізації. *Юридичний світ*. 2010. № 9. С. 8–13.
4. Ляхов Є. Г. Терроризм и межгосударственные отношения. М.: Міжнародні відносини, 1991. 269 с.
5. Тлумачний словник російської мови: У 4 т. / Под ред. Проф. Д. Ушакова. М.: ТЕРРА Книжковий клуб, 2007. Т. 3. С. 457.
6. Чорний Г. О. Міжнародно-правові аспекти боротьби з тероризмом. *Актуальні проблеми судового права* : матеріали міжнар. наук.-прак. конф., присвяч. пам'яті проф. І. Є. Марочкіна (Харків, 30 жовт. 2015 р.). Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 108–111.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Белогубова О. О.